

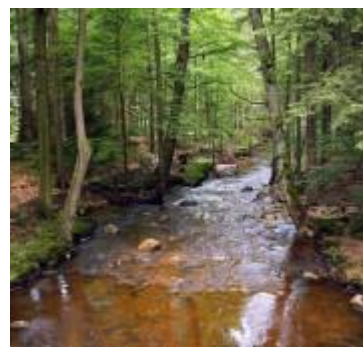
ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 153 • Vychází 10. dubna 2016

Vážení čtenáři,

ten kraj mám odjakživa rád, ačkoli jsem v něm nikdy nebyl. Ze svého plzeňského útlého dětství si totiž pamatuju tmavozelené obrysy brdských hřebenů jako lákavý pozdrav míst, kam se nesmělo. Ovšem od letoška se už může. Takže bude zajímavé sledovat, jak to tam teď bude s krájením salámu – totiž s oblíbenou metodou, jak ušlechtilé záměry postupně a nenápadně ohlodat, aby se litera zákona a duch líbivých proklamací nažraly a přitom vytrvalé betonářsko-turistickoindustriální záměry nejenže zůstaly celé, ale aby se konečně dočkaly naplnění. V nové CHKO Brdy se má naplňovat obzvlášť vydatně, a sice vodou, a to v údolí říčky Klabavy. Nejlepším protipovodňovým opatřením na toku, jenž se s pubertální vitalitou prudce zvedá, jakmile víc zaprší, prý bude přehrada v lokalitě Amerika uprostřed brdského pohoří. Na stole jsou dvě varianty, zásadní rozdíl mezi nimi není. Ta velká počítá s hrází o délce 590 m, tyčící se více než 40 m nade dnem údolí, to vše za 445 milionů korun. Objem vody v nádrži by dosáhl až 31 mil. m³, a zátopa by činila 176 ha; šlo by o téměř pětinasobek, respektive téměř trojnásobek parametrů Husinecké přehrady.

Jsem laik, ale mrška pochybnost se jen tak odehnat nedá. Při velké vodě 2014 předseda SMO Plzeňska uvedl, že největší problémy tu nadělaly vedlejší přítoky. Velkou většinu z nich ovšem Klabava přibírá až na úseku od Ameriky směrem po proudu, takže přehrada na ně nebude mít žádný vliv. Navíc se zjistilo, že průtok Klabavy na mnoha místech je snížen nevyčištěným korytem s náletovými i popadanými dřevinami a že některé místní vodoteče v Brdech byly tehdy aktuálně narušeny dřevařskými apod. pracemi, takže srážková voda snáze stekla rovnou do řeky. A konečně, webdiskutéři poukazují na to, že horní partie povodí Klabavy jsou poznamenány nevhodnými lesohospodářskými zásahy (včetně vysokého počtu svážnic mířících dolů k říčnímu korytu), k čemuž můžeme přidat částečně odlesněný charakter dopadových ploch vojenské střelnice – obojí si říká spíše o řešení cestou zvýšení retenční schopnosti krajiny. Délka vzdutí nádrže Amerika by dosáhla cca 2 km, a voda by tak zlikvidovala nejvýznamnější českou populaci raka kamenáče a místa výskytu silně ohrožených ptačích druhů čápa černého, včelojeda lesního, krahujce obecného, holuba doupňáka a žluvy hajní. Pod hladinou by zmizel i architektonicky cenný lovecký zámeček Tři Trubky s historickou vodní elektrárnou (o škodách na krajině v souvislosti se samotnou stavbou přehrady ani nemluvě). Místní brdofilové i optická většina zdejších starostů či zastupitelů jsou, zdá se, zatím proti přehradě. Sledujme ovšem pečlivě vývoj celé kauzy; půjde o významný precedens zdaleka ne jen pro Brdy.

Tomáš Malina

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Až dálnice rozkvetou	str. 2
Proč se Jamen Hansen mýlí v jaderné energetice	str. 10-11
Vzdělání Češi mají rádi přírodu, 1. část	str. 14-16
Mezinárodní den lesů	str. 16-17
Pozvánky na akce	str. 20-26

Až dálnice rozkvetou

Česká veřejná debata o liniových stavbách se v posledním čtvrtstoletí zasekává jako stará gramofonová deska. Chceme dálnici? Ano, nebo ne? Samozřejmě ano, zajásá většina motoristů i většina obyvatel měst, které dusí tranzitní doprava. Projektanti pak za halasného skandování regionálních politiků nakreslí do mapy čáru, sepíší se studie a již hotový projekt se v rámci hodnocení vlivů na životní prostředí předhodí veřejnosti. Pokud se někomu čára nelíbí, protože přivádí hluk a smog do klidné oblasti, ničí zachovalou přírodu nebo porušuje platné zákony, dostane nálepku kazisvěta a ekoteroristy (a často i pár nehezkých e-mailů od lidí, kteří se zapomenou podepsat). Jak řekl jeden z představitelů naší dálniční loby už v 90. letech: „My vám řekneme, kudy ta dálnice povede, a vy nám řekněte, jak to udělat, aby neškodila.“ V parlamentu se pak rozprava o dálnicích často zvrhne v rétorické cvičení o tom, kterak kazisvětům a ekoteroristům konečně zatnout tipec.

Je příznačné, že veřejná debata se u nás zabývá především otázkou, zda stavět, nebo nestavět. Ano, nebo ne? To však není moc chytrá otázka v situaci, kdy i největší kritici vládních plánů neprotestují paušálně proti dálnicím, ale proti několika špatným projektům. Debatě by velmi prospělo, kdybychom se začali ptát: Kudy a jak? A možná i odvážněji: Potřebujeme skutečně postavit všechny dálnice zakreslené do map? Pokud se včas a správně zeptáme, výrazně se zvýší pravděpodobnost, že dostaneme včasné a správné odpovědi. Ty nám pak pomohou infrastrukturní projekty lépe připravit, upravit jejich trasování s ohledem na místní obyvatele, vyřešit střety s chráněnou přírodou a vyhnout se potížím s evropskými fondy.

Tak třeba dálnice D3. V Jihočeském kraji žádným velikým protestům nečelí, přesto se jí však daří budovat výrazně pomaleji, než by si jihočeští politici představovali. Délka jejího plánování a prozatím torzovité výstavby je přitom srovnatelná se severočeskou D8, kterou údajně blokovali aktivisté. Ale zpět k „dé trojce“. Už v dávných 90. letech jsme měli veřejně a s odborníky diskutovat, jestli je výstavba dálnice nejlepší řešení dopravní situace. Třeba by se ukázalo, že při současné dopravní intenzitě úplně postačí (levnější a rychlejší) rozšíření silnice E 55 ve frekventovaných úsecích na čtyřpruh a postavení obchvatů nejvíce zatížených obcí. A třeba taky ne. Jenomže místo diskuse se ze všech stran ozývala mantra: Potřebujeme dálnici na jih!

A ještě zdánlivý detail na konec. Úředníci by měli ve správních řízeních tlačit stavbaře, jak stavět dálnici, aby neškodila nad únosnou míru. Licituje se o kompenzačních opatřeních pro druhy, jejichž životní prostor stavba protne, dohaduje se migrační propustnost pro obojživelníky i medvědy, plánuje se odclonění obytných čtvrtí pásy zeleně. To všechno se už stává standardem, byť ne vždy dobře naplňovaným a vážně míněným. Dálnice však můžeme brát i jako příležitost. Pro ochránce přírody jako příležitost k cílenému vytváření vhodných podmínek pro ohrožené druhy, pro silničáře jako příležitost k vylepšení „ropácké“ pověsti. Možná to zní divně, ale některým živočichům prostředí dálničních náspů a zářezů vyhovuje. A nemusíme je jen tolerovat. Existuje i spousta možností, jak je aktivně podpořit.

Už ve fázi přípravy lze ve spolupráci s odborníky vybrat úseky, na kterých připravíme vhodné podmínky pro ohrožené i běžné organismy. Třeba vysejeme květnatou regionální směs bylin a trav namísto obvyklého unifikovaného trávníku s několika nepůvodními kultivary, který české krajnice lemoval dosud. Dálnice s kvetoucími okraji vypadá samozřejmě mnohem lépe, čehož si záhy všimnou nejen lidé, ale i motýli a další živočichové. V řadě evropských zemí na západ od našich hranic už si toho všimli i stavitelé dálnic.

Jiří Řehounek

Těžba grafitu v Hostech bude podrobena kompletnímu procesu EIA

Ministerstvo životního prostředí rozhodlo, že kontroverzní projekt na těžbu grafitu v dobývacím prostoru Hosty bude podroben celému procesu posuzování vlivů na životní prostředí. Celkově k němu v rámci zjišťovacího řízení přišlo 41 vyjádření, která podle MŽP obsahují „řadu relevantních odůvodněných připomínek a požadavků na zpracování dokumentace EIA, na jejichž základě lze konstatovat, že v předloženém oznámení záměru nejsou dostatečně vyhodnoceny (některé) oblasti...“ Investora tedy nyní čeká zpracování dokumentace EIA, v níž se musí vypořádat s připomínkami občanů, neziskovek a státních úřadů. Všechny důležité dokumenty k případu najdou zájemci na http://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP461.

Jiří Řehounek

Experti zjistili, že jez v Děčíně bude důležitý snad jen ve válce

Veřejnost může do 13. dubna 2016 posílat svá vyjádření ke stavbě jezu

Experti ze Stavební fakulty VUT v Brně ve své studii z roku 2015 zjistili, že z hlediska přepravy nákladů podél Labe nemají další investice do vodních staveb na řece žádný význam. Přesun nákladů ze silniční a železniční dopravy na vodní je totiž zanedbatelný. Podle Děti Země se takový výsledek dal očekávat. Plánovaný jez u Děčína má navíc větší negativní vlivy na životní prostředí a přírodu, než je stav bez jezu.

„Je zcela logické, že z dopravně-ekonomického hlediska není u nás další rozvoj nákladní vodní dopravy perspektivní. Je proto zbytečně utrácet asi devět miliard korun do virtuálního zlepšení plavebních podmínek na Labi až do Pardubic bez reálného přínosu, když potřebujeme peníze od rychlých železnic a do obchvatů obcí a měst,“ komentuje zjištění brněnských expertů z VUT předseda Děti Země Miroslav Patrik.

Autoři studie pod vedením Zdeňka Dufka mj. uvádějí: *„Pokud se z dálnice a železnice na vodu převede predikované množství zátěže, tak pokles v zatížení dálnice a železnice bude pouze marginální, protože stávající objemy přeprav po dálnici a železnici jsou o jeden až dva řády vyšší než predikované objemy po vodě. Proto z hlediska kapacity souběžné dálnice i železnice nemá investice do splavnění řeky Labe význam.“*

Podle nich by miliardové investice do vodních dopravních staveb na Labi mohly sloužit nanejvýš jako alternativa při uzavření dálnice nebo železnice nebo jako strategická rezerva pro případ války.

Studie také zjistila, že pokud by nákladní vodní doprava na Labi úplně skončila, tak by to česká silniční a dálniční síť a železniční tratě vůbec nepocítily. Na státní hranici do Německa by totiž hypoteticky došlo ke zvýšení počtu kamionů za den asi o šest procent, tj. o 300 kamionů, anebo ke zvýšení počtu vlaků o dvě procenta, tzn. o pět párů vlaků za den.

„Z hlediska objemu přepravovaného nákladu by česká silniční síť a železniční tratě podél Labe snadno náklady z lodí vstřebaly, neboť jsou na takové nepatrné změny připraveny a nejméně deset let se tak i prakticky bez problému děje,“ vysvětluje dále Patrik.

Děti Země současně připomínají, že do 13. dubna 2016 může veřejnost posílat na Ministerstvo životního prostředí vyjádření ke třetí verzi dokumentace EIA, která doporučuje výstavbu jezu. Přitom z odborných

podkladů vyplývá, že nejmenší negativní vliv na životní prostředí a přírodu má Nulová varianta s lepší údržbou vodní cesty a jejího okolí anebo nějaká z posuzovaných bezjezových variant.

Česká republika za přípravu dopravně a ekonomicky neperspektivního a antiekologického jezu Děčín v cenném území evropsky významné lokality soustavy NATURA 2000 dosud utratila asi 600 milionů korun.

Odkazy na podklady:

Ing. JUDr. Zdeněk Dufek, Ph.D. a kol. (2015): Komplexní vyhodnocení ekonomické efektivity veřejných investic do rozvoje infrastruktury vodních cest vhodných pro nákladní vnitrozemskou dopravu ČR, Fakulta stavební, VUT Brno (příloha č. 13.zip) http://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP102

Proces EIA pro plavební stupeň Děčín - http://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP102

Tisková zpráva Děti Země

ZELENÉ PERLY ZA ROK 2016

„Ceněné údolí Berounky na Křivoklátsku by se jinak nezměnilo - tedy až na tu hráz.“
Petr Kubala, ředitel Povodí Vltavy, s. p., z odpovědi na kritiku některých starostů proti stavbě hráze vysoké 40 metrů na řece Berounce na Křivoklátsku v článku Přehrada na Křivoklátsku by chránila i Prahu, 9. března 2016 Aktuálně.cz

Hledají se kandidáti na Ropáka a Zelenou perlu za rok 2015

Děti Země – Brno vyhlašují 24. ročník ankety o antiekologický čin Ropák roku a 21. ročník ankety o antiekologický výrok Zelená perla roku. Kandidáty může do pátku 8. dubna 2016 na jejich adresu či na jejich e-mail dz.brno@ecn.cz posílat kdokoli, pokud uvede jejich jména a důvod navržení, resp. citaci výroku. Formuláře pro vyplnění jsou i na stránce <http://www.detizeme.cz/ropak>. Výsledky obou anket budou zveřejněny v pátek 22. dubna 2016 v 11 hodin na tiskové konferenci v Brně.

„Mezi žhavými kandidáty na Ropáka je třeba ministr dopravy Dan Ťok (ANO), jehož rezort během roku 2015 bojoval proti zařazení dvou lokalit na Labi do soustavy NATURA 2000, ačkoliv to odborné studie asi deset let požadují. Jde o území u Děčína s plánovaným jezem a o Slavíkovy ostrovy u Přelouče s uvažovaným plavebním kanálem, který má stavět firma SKANSKA,“ říká koordinátor obou anket Miroslav Patrik z Děti Země – Brno.

Silným kandidátem na Zelenou perlu je podle něho například komisař Stanislav Blažek z dopravního inspektorátu Policie ČR v Hradci Králové, který v září 2015 pro MF DNES prohlásil: „Cyklista je podle mého soukromého názoru neidentifikovatelný lotr, který nemá žádnou registrační značku, běžně jezdí po chodníku, v protisměru, na červenou, po přechodech a v podnapilém stavu.“

Tisková zpráva Děti Země (redakčně kráceno)

Dobrodružství s přírodě blízkou obnovou

V tomto čísle Vám přinášíme tento článek Kláry a Jiřího Řehounekových psaný pro Fórum ochrany přírody, jehož čtenářská obec se s tou Ďáblíkovou úplně nepřekrývá.

Přírodě blízká obnova těžebních prostorů a dalších postindustriálních lokalit u nás pomalu zapouští kořeny. Jde to sice ztuha, ale vývoj se zdá již nezadržitelný. Před deseti lety, kdy jsme se snahami o zrovnoprávnění tohoto levného a šetrného způsobu péče o krajinu začínali, se zdálo, že vše by mohlo jít i rychleji. V cestě však stály ne zrovna lehké překážky – nepřející legislativa, stereotypní rozhodování některých úřadů či ekonomické zájmy rekultivačních firem na Mostecku.

Představme si na chvíli, že rozhodujeme mezi dvěma postupy. Jeden ušetří peníze státu i firmám, pomůže ohroženým druhům, zvýší geodiverzitu i biodiverzitu, vytvoří v krajině unikátní, často i „naturová“ stanoviště a shodnou se na něm vědci, neziskovky i těžební firmy. Nová stanoviště mají navíc velký rekreační potenciál, který s jejich ochranou obvykle vůbec nebývá v rozporu. Druhý způsob stojí o mnoho více peněz, ohrožené druhy likviduje ve velkém, geodiverzitu i biodiverzitu snižuje a vytváří běžné monokultury dřevin. Rekreatovat se tam chodí jen houbaři na podzim, protože na vrstvě jehličí bez vegetace se houby dobře hledají. Těžební firmy ho využívají bez nadšení, některé i proti své vůli, za nesouhlasného mručení vědců a neziskovek. Kterému z oněch postupů byste dali přednost? To už skoro nezní ani jako dilema, že?

Odkud vítr fouká?

Přírodě blízkou obnovu po těžbě dnes prosazuje široká koalice různorodých zájmových skupin, v podstatě by se dalo říci „od Greenpeace po Sokolovskou uhelnou.“ Její zárodek vznikl na semináři, který uspořádala Calla v prostorách ministerstva životního prostředí v roce 2008. Úředníci tehdy uslyšeli od vědců, nevládních organizací i zástupců Těžební unie, že chtějí zrovnoprávnit tento způsob péče o krajinu s ostatními rekultivacemi. Neformální koalice se začala pravidelně scházet a postupně nabalovat další podporovatele. Pokud v této oblasti pozorujeme jistý pokrok, je to hlavně zásluha jinak nesourodého společenství lidí, kteří na různých úrovních systematicky prosazují využívání přírodních procesů v rekultivační praxi. Patří do ní vědci a studenti, lidé z neziskovek a vědeckých společností, progresivní těžební a rekultivační firmy, Těžební unie, úředníci státní správy ochrany přírody, muzejníci, učitelé, amatérští přírodovědci.

Jedním z klíčových prvků tohoto snažení je určitě i novinka posledních deseti let, kterou můžeme směle nazvat „česká škola ekologie obnovy“. Její postavení ve světové vědecké komunitě stvrdilo uspořádání prestižní mezinárodní konference ECER 2012 v Českých Budějovicích. Podle Web of Science byla vloni čtvrtina odborných článků o přírodě blízké obnově napsána Čechy (druzí Němci mají zhruba poloviční počet). Naším výzkumníkům se podařilo nasbírat obrovské množství cenných dat o řadě skupin organismů a z mnoha typů postindustriálních lokalit. Kromě publikování výsledků ve vědeckých časopisech mají navíc mnozí čeští výzkumníci velký přesah do praxe. Spolupracují s těžaři i neziskovkami, podílejí se na praktické obnově v terénu, konzultují a připomínají projekty či rekultivační plány.

Mírný pokrok v mezích zákona

I přes dobré výsledky oboru a přes velkou snahu všech zúčastněných trvalo dlouhých sedm let (a devět ministrů životního prostředí), než došlo k první legislativní změně podporující přírodě blízkou obnovu. V roce 2015 schválil parlament změnu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, která zjednodušila změny rekultivačních plánů z důvodu ochrany přírody.

Spousta lidí naštěstí nečekala na příznivou legislativní situaci a začala jednat. Nedokonalým zákonům navzdory prosadili a uvedli v život několik pozoruhodných projektů přírodě blízké

obnovy, někdy dokonce s přidanou hodnotou kvalitního vědeckého výzkumu. Sukcesní plocha na Radovesické výsypce v Podkrušnohoří, vápencové lomy na okrajích Brna v Mokré a na Hádech, revitalizované rašeliniště Soumarský most na Šumavě, pískovna Cep II a celá řada dalších lokalit dnes slouží jako příklady dobré praxe, na nichž můžeme ukazovat a dokazovat, že příroda si obvykle nejlépe poradí sama. A pak tu máme samozřejmě spoustu „selských“ lomů, miniaturních pokladnic biologické rozmanitosti, na jejichž rekultivaci nezbyly čas, chuť, peníze nebo všechno dohromady. V kterémkoliv z nich rychle pochopíte, že příroda si poradí i bez vysévání trávníků a hnojení borových sazenic.

Řídit či neřídit?

Trendem posledních několika let se stává posun od spontánní sukcese k sukcesi řízené (usměrňované). Poměrně dobře už víme, co se stane, když necháme lokalitu samovolně zarůstat. Pro ochranu přírody, zejména živinami chudých stanovišť, jsou ale většinou daleko zajímavější iniciální a raná sukcesní stadia, než výsledek spontánní sukcese, byť i ten bývá řádově lepší než obligátní sada boroviček v zákrytu. V posledních letech se proto učíme, jak sukcesi brzdit, blokovat nebo vracet na začátek. Na široké škále možností figuruje vedle již vyzkoušeného využívání těžké techniky také tzv. nízkonákladový management, který využívá vodní erozi, svahové pochody nebo narušování vlivem rekreační činnosti.

Spontánní a řízená sukcese se v posledních letech proměnily z nesrozumitelných či zavrhaných slov v sice ne všeobecně, ale určitě široce přijímané odborné termíny. Pomalu se tedy stávají ochránářským „mainstreamem“, což s sebou přináší zcela jiný typ rizik. Najednou jimi šermuje kdekdo, aniž by bylo jasné, co jimi přesně rozumí, zda jim vůbec rozumí nebo jestli se jimi nepokouší zamaskovat nějakou lumpárnu. Do oběhu se dostávají opravdu „pozoruhodné“ projekty s nálepkou „ekologické rekultivace“, např. zavezení celého lomu a ponechání vzniklé plochy spontánní sukcesi. Oznámení a dokumentace EIA se náhle plní slovními obraty, které nám podezřele připomínají naše vlastní (v lepších případech s uvedením citace). A některé těžební firmy se začínají tvářit, že jim vlastně vůbec nejde o těžbu, ale přicházejí do krajiny vytvářet nová biocentra a zvyšovat biodiverzitu.

Zážitková obnova

Zkrátka a dobře – práce spíše přibývá, ale zdá se, že přírodě blízká obnova se pomalu stává alternativou. Prozatím to není alternativa rovnocenná a dopředu ji žene spíše nadšení jednotlivců než systémový přístup státu, ale díky alespoň za to. Velkým úkolem se nyní stává vysvětlení našich záměrů laické veřejnosti, která stále považuje za tu správnou přírodu i vysázené borové monokultury. Tady pomůže, když lidem otevřeme lomy a necháme je, aby se sami přesvědčili. Ať se chodí koupat do pískoven, ať vyrážejí po naučných

stezkách do kamenolomů, schovávají a hledají „kešky“, pozorují a fotografují „novou divočinu“. Vnímavý člověk brzy zjistí, že na borové plantáži rosničku ani rosnatku nepotká a že chaos vzniklý přírodní cestou je mnohem hezčí, zajímavější a dobrodružnější.

Možná by tak přírodě blízká obnova mohla pomoci i ochraně přírody, která je dosud částí veřejnosti vnímána jako spíše restriktivní obor. Právě postindustriální lokality představují vhodná místa, kde sešlap vegetace a další lidské aktivity přírodě prospívají, a kam můžeme (s trochou nadsázky) bez obav pustit lidi pod aktualizovaným ochrannářským heslem: „Rozdupej a chraň!“

Klára a Jiří Řehoukovi (přetištěno se souhlasem FOP, redakčně kráceno)

Silnější hlas obyvatel Vysočiny při hledání hlubinného úložiště

Projekt „Silnější hlas obyvatel Vysočiny při hledání hlubinného úložiště“, který od září 2014 vedla Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, skončil. Jeho cílem bylo posílit roli obyvatel obcí v procesu výběru úložiště se zaměřením na Kraj Vysočina, ve kterém stát vytipoval hned tři lokality jako vhodné pro konečné úložiště vyhořelého jaderného paliva a dalších vysokoaktivních odpadů – Hrádek poblíž Jihlavy, Horku v okolí Budišova a Kraví horu mezi Bystřicí nad Pernštejnem a Tišnovem. Možnosti starostů a veřejnosti hájit své zájmy jsou totiž velmi omezené a neodpovídají požadavkům na účinnou účast, jak ji chápou moderní evropské přístupy.

V průběhu realizace projektu například:

- proběhlo 10 veřejných besed, které přilákaly na 600 zájemců;
- bylo vydáno 6 čísel zpravodajů „Bezjaderná Vysočina“ a „Jaderný odpad? Děkujeme, nechceme!“, které dostalo až 4 tisíce čtenářů, ale také například zastupitelé Kraje Vysočina;
- informační letáčky dostalo do schránek více než 3 500 domácností;
- v pěti obcích je zřízena informační vitrina a na dalších čtyřech místech jsou stálá místa s informačními materiály;
- na nových webových stránkách www.nechcemeuloziste.cz, www.bezjadernavysočina.cz či www.zdravydomovvysočina.cz, bylo publikováno několik set aktualit a zaznamenaly více než 20 tisíc návštěv;

- došlo k oživení aktivit spolků jako Bezjaderná vysočina, Zdravý domov Vysočina, Nechceme úložiště Kraví hora či 2. Alternativa, které sledují jednání samospráv ve svých obcích nebo s nimi spolupracují;

- proběhlo 8 školících seminářů pro aktivní občany mj. se zaměřením na samostatnou práci s médii, politiky, či o plánování kampaní, kterých se zúčastnilo 145 lidí;

- na tři sta aktivních lidí je pravidelně informováno o dění v oblasti vyhledávání hlubinného úložiště;

- byly zveřejněny právní rady a vzory právních podání, které pomáhají občanům i spolkům získávat informace a zúčastnit se na rozhodování;

- k podobě hodnocení nové státní koncepce nakládání s radioaktivními odpady se vyjádřilo na 100 obyvatel a k návrhu na úprav Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina na 150 lidí.

Edvard Sequens z Cally řekl: „Je skvělé, jak se lidé ještě více začali zajímat, jakými způsoby mohou ovlivňovat budoucnost svých obcí. Spolupráce napříč státem vybranými lokalitami pak je nadějí, že se podaří prosadit koncepční změny v legislativě i v praktickém konání zodpovědných institucí.“

Jana Vitnerová ze spolku Bezjaderná Vysočina řekla: „Proces vyhledávání úložiště probíhá již 22 let a ještě nějaký čas potrvá. Není snadné udržet spolkovou práci tak dlouho aktivistickou. Čerstvý vítr projektu nám pomohl nestat se pasivisty, získali jsme inspiraci i nové posily.“

Na realizaci projektu Calla získala podporu ve výši 939 810 Kč z prostředků Finančního mechanismu EHP 2009-2014 v rámci programu CZ03 - Fond pro nestátní neziskové organizace, priority Posilování občanské společnosti, mechanismů demokracie a transparentnosti. Poskytovatelem grantu je Nadace rozvoje občanské společnosti.

Film o úložišti i s besedníky putovali Vysočinou (1. díl)

Tak jako v Rudíkově na Třebíčsku (psali jsme v minulém čísle), mohli zájemci i během tří dalších únorových akcí na Vysočině (v Dolní Cerekvi, v Bystřici nad Pernštejnem a v Hojkově) shlédnout film Cesta na nejbezpečnější místo Země a poté diskutovat na téma hledání hlubinného úložiště s odborníky Daliborem Stráským a Edvardem Sequensem. Hlavní oblasti zájmu lidí na těchto tří besedách jsem pro přehlednost rozčlenila do několika tematických částí, které postupně představím.

1. Informovanost a zapojování do rozhodovacího procesu

Zaznívalo, že někteří zastupitelé obcí a kraje, nejsou schopni uplatnit kritické myšlení při srovnávání přínosů a negativ, která s sebou úložiště nese. Je to buď způsobeno jejich jednostranným vystavením informacím od Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) nebo je pro ně téma úložiště „hluboko pod čarou“ v hierarchii rozhodování, protože je přesahuje svým odborným a časovým rámcem. V konečném důsledku pak nevnímají úložiště jako „stigma na věky věků“ (dle členky spolku Nechceme úložiště Kraví hora) a nedokáží správně vyhodnotit rizika pro budoucí generace, jak je popsal RNDr. Jaroslav Skořepa, CSc. a kolektiv ve studiích z roku 2005, které si SÚRAO nechalo vypracovat.

Největší rizika spočívají v rozpukaném masívu kvůli důlním dílům (Kraví hora), ve ztrátě pitné vody (Hrádek) a ohrožení lokality s nejhustším osídlením (Horka). Diskutéři došli k závěru, že zastupitele přimějí k zodpovědnějšímu chování teprve voliči, když dají svůj hlas těm, kteří se o přínosy a negativa spojená s úložištěm zajímají. A kteří chápou, že pokud nechtějí úložiště, musí se rázně postavit i proti průzkumným územím, jež jednoznačně k stavbě úložiště vedou. Dále se uvažovalo, jak zapojit mladé lidi, kteří si dnes neuvědomují, že se jich asi 25-letá stavba úložiště jednou může týkat. Celkově bylo zapojení širších komunit do rozhodovacího procesu (např. v povodí řeky Svratky, ve městech jako Jihlava, Třebíč a Brno) vnímáno jako nezbytné k tomu, aby krajská samospráva a vláda naslouchaly lidem v obcích, jejichž zájmy mají hájit.

2. Dopady na obyvatele

Zde se nejčastěji dotazy stočily na ochranu před možným dovozem zahraničních radioaktivních odpadů, motivační příspěvky pro obce za geologické průzkumy, socio-ekonomické dopady a na rizika úložiště. Starostka Dušejova u Hojkova (Hrádek) se ptala, kdo zaručí, že v České republice nebude skladován odpad

ze zahraničí, když aktuálně platný Atomový zákon, který toto zakazuje, lze v budoucnu změnit. K pravidelným ročním motivačním příspěvkům od SÚRAO zaznělo, že se čeká, co peníze s lidmi udělají, a že je důležité hospodařit s nimi tak, aby na nich nevznikala závislost. V Hojkově jeden občan pronesl: „Podstatné je si uvědomit, že doteď se nám bez těch peněz žilo dobře...a že v budoucnu potřebujeme prodat dobře svůj pozemek, svou chalupu a chceme tu mít zdravé lidi.“

Mluví se o falešných nadějích na pracovní příležitost pro horníky v lokalitě Kraví hora, pro které začátek stavby úložiště někdy v roce 2035 není aktuálním řešením nezaměstnanosti v souvislosti s končícím uranovým dolem Rožná. O struktuře složení osídlení v důsledku odstěhování mladých rodin výměnou za pracovníky úložiště. O ochranných pásmech kolem úložiště, u kterých je rozsah omezení života obyvatel zatím neznámý. Rizikové scénáře běžnějšího typu se týkaly potenciálních dopravních havárií na železnicích a silnicích, nedostatečných bezpečnostních zkoušek s kontejnery a možných úniků plyných

radioaktivních látek skrz filtry při překládání kontejnerů v horké komoře. V extrémním případě se úložiště může také stát centrem zájmu teroristů.

Z důvodů omezeného prostoru se zbylým dvěma tématům (parametry hlubinného úložiště a alternativní řešení) budeme věnovat v dalším čísle.

Olga Kališová

Fukušima pět let po havárii – úniky radioaktivních materiálů pokračují

V březnu uplyne pět let od chvíle, kdy vlna tsunami, která zasáhla severovýchodní pobřeží Japonska, způsobila vážnou havárii v jaderné elektrárně Fukušima Daiiči. Výpadek zásobování elektřinou a následné selhání systému chlazení vedlo k roztavení jaderného paliva v reaktorech. Následné výbuchy vodíku způsobily zničení reaktorových hal a únik radioaktivních izotopů do ovzduší. V důsledku kontaminace širšího okolí elektrárny bylo nutné dlouhodobě evakuovat 160 000 lidí.

V místě havárie se nadále uplatňuje krizový režim. Bývalí obyvatelé okolí elektrárny se v blízké době domů nevrátí, neboť úroveň radiace u jejich příbytků zůstává vysoká. Navíc se provozovateli havarované elektrárny, společnosti TEPCO, dosud nepodařilo zastavit další přibývání kontaminované vody. Ke chlazení roztavených reaktorů se používá velké množství vody, která se stává radioaktivní a TEPCO se jí snaží jímat. Chlazení roztavených reaktorů se ovšem neobejde bez úniků radiace. Podzemní voda, která proudí přes areál elektrárny do moře, se stává radioaktivní a zamožuje pobřežní vody.

Kontaminovanou chladicí vodu TEPCO skladuje ve velkých nádržích, každým dnem přibývá 400 tun. Voda dále prochází odmořovacím procesem, který snižuje koncentraci radionuklidů. Ve vodě však nadále zůstává vysoká koncentrace tritia. O tom, jak bude nakonec s kontaminovanou chladicí vodou naloženo, ještě není rozhodnuto. Stejně tak není jasné, kde skončí miliony pytlů s kontaminovanou zeminou a další pevné odpady včetně roztaveného paliva.

Zprávy o zdravotních dopadech havárie jsou rovněž znepokojující. Vědci zaznamenali nárůst výskytu rakoviny štítné žlázy u dětí, které žily v blízkosti elektrárny v době katastrofy. Zatím ovšem nelze

jednoznačně potvrdit, zda tyto případy souvisejí s havárií.

Vyzvednutí roztaveného paliva ze zničených reaktorů je plánováno na rok 2020, celkové dokončení likvidace se očekává až po roce 2050. Náklady havárie jsou odhadovány na 100 miliard dolarů (bez započítání ztrát v odvětví cestovního ruchu a exportu potravin). Počet úmrtí na rakovinu způsobenou únikem radiace je do budoucna odhadován na 1000 případů.

Karel Polanecký pro Temelín.cz podle článku: <http://www.scientificamerican.com/article/5-years-later-the-fukushima-nuclear-disaster-site-continues-to-spill-waste/>

Proč se James Hansen mýlí v jaderné energetice

Klimatolog Joe Romm reagoval prostřednictvím serveru Climate Progress na vyjádření klimatologa Jamese Hansena o nezbytnosti rozvoje jaderné energetiky pro řešení problému globální změny klimatu. Zkrácenou verzi článku přinášíme v českém překladu.

Známý klimatolog James Hansen prohlásil na pařížské konferenci, že „jaderná energetika představuje jedinou schůdnou cestu v boji s klimatickou změnou.“ V tomto bodě se James Hansen mýlí.

Agentura pro jadernou energii (NEA) a Mezinárodní energetická agentura (IEA) loni vydaly k tématu obsáhlou studii. Podle neoptimističtějšího scénáře této studie může hrát jaderná energetika omezenou, byť důležitou, roli v úsilí o odvrácení katastrofálních dopadů globální změny klimatu. Ovšem pouze za předpokladu, že jaderný průmysl dokáže vyřešit své problémy, především vysoké náklady na výstavbu, aniž by došlo ke snížení úrovně jaderné bezpečnosti.

James Hansen a další respektovaní klimatologové (Ken Caldeira, Tom Wigley a Kerry Emanuel) podporují jaderné řešení efektním tvrzením o možnosti rychlého růstu počtu jaderných reaktorů po dobu desítek let. V ilustrativním scénáři navrhuje, aby „115 nových reaktorů ročně zajistilo dekarbonizaci výroby elektřiny do roku 2050.“ Takového počtu ovšem jaderný průmysl zdaleka nedosahoval ani ve svých nejsilnějších letech. Naprostá většina energetických expertů, včetně těch projaderných, nepokládá dosažení takového tempa za proveditelné.

James Hansen a jeho kolegové přehlížejí základní problém. Cena jaderných elektráren vystoupala tak vysoko, že nemůžou na energetickém trhu konkurovat. Hlavní důvody jsou dva: negativní křivka učení (s postupujícím časem a množstvím instalovaných reaktorů se jejich cena zvyšuje) a neschopnost vyhnout se dlouhodobým skluzům ve výstavbě a překračování rozpočtu (zejména v zemích s tržní ekonomikou). Naproti tomu technologie pro využití obnovitelných zdrojů, energetické efektivity a skladování elektřiny stabilně a dlouhodobě zlevňují.

Zmíněná studie NEA a IEA předpovídá, že za optimálních podmínek může podíl jaderných zdrojů na světové kapacitě pro výrobu elektřiny narůst ze stávajících 11 % na 17 % v nízkouhlíkovém světě roku 2050. Klíčovou překážkou pro rychlý rozvoj jaderné energetiky je vysoká cena reaktorů, která aktuálně vyšplhala až na 10 miliard dolarů za kus.

Hlavním důvodem pro vysokou cenu reaktorů je fakt, že musejí být konstruovány tak, aby vydržely

prakticky všechna myslitelná rizika včetně vážných havárií a selhání obsluhy. I málo pravděpodobná rizika je třeba eliminovat, protože případná havárie s únikem radiace znamená ohrožení tisíců lidí, kontaminaci rozsáhlých území a materiální škody na úrovni 100 miliard dolarů.

Není divu, že v zemích s tržní ekonomikou, jako jsou Spojené státy, bylo za

posledních dvacet let postaveno velmi málo reaktorů. A to platí pro dobu před havárií ve Fukušimě. Dnes víme, že společnost TEPCO, která fukušimskou elektrárnu provozovala, odhaduje, že ji havárie přijde na 57 miliard dolarů. A to v této částce nejsou započteny náklady na likvidaci reaktorů.

Ve studii NEA a IEA je vysvětleno, jakým tempem by jaderná energetika musela růst, aby zajistila svůj podíl na omezení nárůstu teploty na dva stupně Celsia: „Aby jaderné elektrárny dosáhly svého podílu na snížení emisí ve „dvoustupňovém“ scénáři, bude se muset tempo připojování nových zdrojů zvýšit z 5 GW v roce 2014 na 20 GW během následující dekády.“ To znamená vrátit se k tempu, kterého byl jaderný průmysl schopen pouze na svém vrcholu v osmdesátých letech. Tomuto cíli v postfukušimském světě stojí v cestě řada překážek.

Autoři studie poznamenávají, že tak rychlý růst bude možný pouze v případě, že dodavatelé dokážou stavět reaktory podle časových a finančních harmonogramů a dokážou snížit ceny nových modelů. Aktuální zkušenosti s projekty ve finském Olkiluotu a francouzském Flamanville ukazují, že těmto nárokům dnešní jaderný průmysl nevyhovuje. Zároveň musejí vlády i firmy udržet a zvýšit úroveň jaderné bezpečnosti. Pouze za splnění těchto ambiciózních podmínek dosáhne jaderná energetika svého podílu ve „dvoustupňovém“ scénáři.

Ovšem James Hansen a jeho kolegové hovoří o zcela jiném scénáři, ve kterém se má budovat 115 nových reaktorů ročně (šestkrát více než podle IEA a NEA). Místo diskuse o známých překážkách předkládané varianty prudkého rozvoje jaderných elektráren přicházejí s tvrzením: „Víme, že je to technicky dosažitelné, protože Francie a Švédsko rozvinuly jadernou energetiku na vysokou úroveň během 15 až 20 let.“ Fakticky Švédsko uvedlo do provozu 10 reaktorů během 15 let a Francie v době nástupu jádra spouštěla v průměru tři reaktory ročně. To je velmi slabý důkaz pro tvrzení, že lze globálně dosáhnout tempa 115 reaktorů ročně.

Jak je možné, že tak skvělí vědci předkládají neobhajtelný scénář? Problém je v tom, že když čísla snížíte na hodnověrnou (byť stále vysoce optimistickou) úroveň, tak okamžitě zjistíte, že jaderná energetika nemůže být rozhodující technologií v boji proti globální klimatické změně.

Karel Polanecký pro Temelín.cz podle článku:

<http://thinkprogress.org/climate/2016/01/07/3736243/nuclear-power-climate-change/>

Foto a autor sochy z písku Radovan Živný.

Návrh nových plateb za elektřinu končí v koši

Hnutí DUHA, Komora OZE a sdružení Calla, které jako první upozornily na závažná sociální a ekologická rizika návrhu nových tarifů, přivítaly zprávu Energetického regulačního úřadu (ERÚ). Ten oznámil, že rozpustil řídicí výbor pro přípravu nových tarifů. Uvítaly i odmítnutí nových tarifů vrcholnými politiky koaličních stran. Koaliční rada se totiž jednoznačně shodla, že návrh nových tarifů z dílny Aleny Vitáskové nepodporuje.

Podle jmenovaných organizací to pro současný návrh tarifů fakticky znamená konec a vrácení celého procesu na začátek. Návrh nového způsobu placení za elektřinu, který ERÚ zveřejnil v lednu, by vedl k nepřijatelnému zvýšení účtů za elektřinu pro domácnosti s nízkou spotřebou a výrazně by omezoval motivaci k úsporným opatřením včetně vlastní výroby elektřiny například v malých střešních fotovoltaických elektrárnách.

Martin Mikeska, energetický expert Hnutí DUHA, řekl:

„Předložený návrh nového způsobu placení za elektřinu se prostě Aleně Vitáskové nepovedl a po právu končí v koši. To je velké vítězství nejen pro nás, ale zejména pro miliony lidí, kteří by zaplatili vyšší účty za to, že spotřebovávají málo elektřiny, elektřinou záměrně šetří anebo si ji vyrábějí v pár panelech na střeše a posilují tak svou nezávislost na velkých energetických firmách. Každý další návrh musí zachovat ekonomickou motivaci spotřebitelů šetřit elektřinou včetně možnosti vyrábět si vlastní elektřinu.“

Štěpán Chalupa, předseda Komory OZE, řekl: *„Na přípravu nového způsobu placení za elektřinu není třeba spěchat. Je nutné, aby se nové tarify připravovaly v otevřené debatě se všemi a s jasnými čísly o nákladech na provoz sítí. Během dalšího procesu je nezbytné brát v úvahu zájmy a potřeby malých spotřebitelů včetně těch, kteří chtějí snižovat spotřebu elektřiny, ať už úsporami nebo vlastní výrobou elektřiny.“*

Jakub Halamiček, expert Komory OZE a CAFT, řekl: *„Nový tarifní model by měl zachovat ekonomickou motivaci spotřebitelů k opatřením na úsporu energie a k samovýrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Rozhodnutí hodit tarify do koše uvítají všichni, kdo si v minulých letech pořídili úspornou ledničku, LED žárovky nebo pár panelů na střechu i majitelé a zaměstnanci 91 procent malých firem, kterým by nové tarify zvedly výdaje.“*

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, doplnil: *„Na nedávno přijaté státní energetické koncepci kritizujeme, že plánuje další růst spotřeby elektřiny, zatímco ve skutečnosti by mohla klesat. Návrh nových tarifů by ale reálně vedl k podpoře plýtvání a znevýhodnění všech, kdo se snaží investovat do úsporných spotřebičů a i svým chováním elektřinou šetřit. Proto takový návrh po právu patří do koše.“*

Společná tisková zpráva Hnutí DUHA, Komory OZE a Calla

Soutěž Pasivní dům roku zná svého vítěze

Pasivním domem roku se stala útulná novostavba ve Vraném nad Vltavou ve Středočeském kraji. Přesně 798 hlasů pomohlo zděnému rodinnému domu k výhře v soutěži Pasivní dům roku. Tu vyhlásila loni na podzim za podpory Centra pasivního domu a Státního fondu životního prostředí ČR společnost ABE, a.s.

Díky dotacím Nová zelená úsporám jsou pasivní a nízkoenergetické domy v čím dál větší oblibě. Na podzim 2015 proto společnost ABF, a.s., organizátor veletrhu nízkoenergetických, pasivních a nulových staveb FOR PASIV, vyhlásila soutěžní přehlídku Pasivní dům roku. Soutěž byla dvoukolová. Od 15. listopadu 2015 až do konce roku probíhaly registrace. Přihlásit se mohly rodinné domy dokončené v letech 2010 až 2015 a splňující kritéria pro pasivní domy nebo domy s velmi nízkou energetickou náročností.

První selekci provedla odborná porota ve složení Ing. arch. Josef Smola, Ing. arch. Jana Hořická a Ing. Jan Bárta (všichni z Centra pasivního domu), Ing. Jakub Hrbek ze Státního fondu životního prostředí České republiky a nezávislý porotce Ing. Viktor Zbořil. Během prvních dvou lednových týdnů vybrala porota 10 finalistů. Dále už to měla v rukou veřejnost, která hlasovala jednak osobně na lednovém veletrhu FOR PASIV v areálu PVA EXPO PRAHA, ale také do konce února na webových stránkách www.pasivnidomy.cz.

Mezi soutěžícími se objevily rodinné domy ze všech částí České republiky. Do vedení se poměrně rychle dostala vítězná novostavba financována mimo jiné také z dotace Nová zelená úsporám. Moderně a prakticky řešený dům disponuje prostorem více než 200 m². Novostavba je nepodsklepená, se sedlovou střechou, vytápěná tepelným čerpadlem a na ohřev vody využívá solární panely a tepelné čerpadlo.

Druhé místo obsadil se 434 hlasy rodinný dům z Předenic v Plzeňském kraji. Třetí příčka patří díky 330 hlasům dřevostavbě z Řevnic ve Středočeském kraji. Majitelé vítězného domu se mohou těšit na hlavní cenu, kterou je zahradní bazén od společnosti ABPLAST s.r.o. v hodnotě 80 000 Kč. Slavnostní předání ceny se uskuteční 18. března 2016 při veletrhu FOR HABITAT v PVA EXPO PRAHA.

Podle tiskové zprávy Centra pasivního domu, www.pasivnidomy.cz

VYŠLO

Energy Transition

Německý přechod na obnovitelné zdroje známý pod označením Energiewende je komplexním procesem, který vyvolává řadu otázek. Také v zemích sousedících s Německem se řada lidí zajímá o dopady rychlého rozvoje obnovitelných zdrojů na německou ekonomiku či o dopad odstavení jaderných reaktorů na elektroenergetickou soustavu.

S cílem seznámit obyvatele sousedních zemí s podrobnostmi Energiewende iniciovala nadace Heinrich Böll Stiftung překlad publikace Craiga Morrise a Martina Pehnta nazvané Energy Transition. V publikaci najdete důvody pro Energiewende, její historii či odpovědi na časté otázky. Součástí publikace je několik desítek přehledných grafů. Česká verze: http://energytransition.de/wp-content/themes/boell/pdf/cz/German-Energy-Transition_cz.pdf

Vzdělání Češi mají rádi přírodu, o její ochraně toho ale mnoho neví

1. díl

V tomto a příštím čísle *Ďáblíka* vám přinášíme ve dvou dílech článek Kateřiny Ptáčkové a Markéty Duškové o výsledcích jednoho zajímavého sociologického průzkumu, který původně vyšel v časopisu *Fórum ochrany přírody* (<http://www.casopis.forumochranyprirody.cz/>). Rozhovor o tomto průzkumu si můžete poslechnout také v pořadu *Natura plus* na vlnách Českého rozhlasu: <http://prehraovac.rozhlas.cz/audio/3587227>.

Během loňského roku provedla organizace Beleco sociologický výzkum zaměřený na postoje obyvatel Česka k otázkám týkajícím se ochrany přírody. Šetření bylo součástí rozsáhlého informačního projektu „Příroda, koho to zajímá“, který usiluje o zvýšení srozumitelnosti hlavních témat a cílů ochrany přírody a také o aktivnější zapojení veřejnosti do této oblasti.

První, kvantitativní část výzkumu byla realizována v létě 2015. Byla zaměřena na respondenty s vyšším vzděláním (minimálně středoškolské s maturitou), vyššími příjmy (měsíční příjem domácnosti nad 20 tisíc hrubého), žijící ve větších sídlech (obce nad 20 tisíc obyvatel). Dotazováno bylo celkem 1023 respondentů z řad participantů Českého národního panelu¹. Druhá, kvalitativní část čerpala ze dvou skupinových rozhovorů, které se konaly v září 2015. Účastnili se jich opět respondenti s vyšším vzděláním, vyššími příjmy, tentokrát výlučně s bydlištěm v Praze. Jednu ze skupin tvořili lidé starší 60 let, druhou respondenti mezi 20 a 30 lety. Celkem se rozhovorů účastnilo 14 respondentů. Sběr dat a jejich vyhodnocení provedli sociologové Kateřina Ptáčková a Karel Čada (Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy) ve spolupráci s agenturou NMS Market Research.

Výzkum se soustředil na vzdělanější a lépe situované Čechy a Češky z větších měst, protože na tuto cílovou skupinu je zaměřena celá populárně-naučná kampaň *Příběhů české přírody*, která je také součástí informačního projektu „Příroda, koho to zajímá“. Takto byla cílová skupina vybrána s ohledem na prostředky a náplň kampaně – informačním kanálem je především internet, případně on-line média, jejichž užívání je právě u této skupiny obyvatel nejvyšší. Cílem kampaně je ukázat na základní jevy v přírodě, které se dají pozorovat třeba i v městském prostředí, a také přimět městské obyvatele k zájmu o změny v přírodě, jejichž znalost je základem pro pozitivní přístup k zásadnějším otázkám ochrany přírody.

Hlavní zjištění výzkumu potvrdilo naše očekávání – vzdělaní lidé deklarují pozitivní vztah k přírodě a zájem o její ochranu. Velká většina respondentů chodí podle svých slov do přírody ráda, umí si tam poradit, příroda jim připadá krásná a tito lidé se snaží sami omezovat negativní dopady své činnosti na přírodu.

Zároveň se však ukázalo, že respondenti o přírodě mnoho nevědí a zprávy o ní ani aktivně nevyhledávají. Polovina respondentů si například není schopna vybavit žádnou zprávu o ochraně české přírody, kterou v poslední době zaznamenala, pouhých 11 procent umí vyjmenovat všechny čtyři české národní parky a téměř polovina si nevybaví žádný rostlinný ani živočišný druh, který je na našem území kriticky ohrožen. Na následujících řádcích vám podrobněji představíme hlavní zjištění, která obě části výzkumu přinesly.

Vztah k přírodě

Téměř třetina vzdělaných Čechů a Češek navštěvuje v letní sezóně přírodu více než jednou týdně. Druhá třetina chodí v létě do přírody zhruba jednou týdně a zbylá třetina pak méně často. Vůbec do přírody nechodí jen naprosté minimum respondentů. Pokud mají lidé volit mezi

„divočinou“ a „upraveným městským parkem“, vybere si 53 procent rozhodně či spíše divočinu, 35 procent „něco mezi“ a 12 procent rozhodně či spíše park. „Jako v přírodě“ si pak lidé připadají např. při sběru hub, procházce v lesoparku, koupání v řece či projížďce na kole venkovskou krajinou. Naopak menšina si tak připadá při práci na zahrádce, procházce v městském parku či výletu do ZOO s dětmi.

Respondenti s pozitivnějším vztahem k přírodě mají zpravidla širší vnímání toho, co všechno „je příroda“. Tito lidé přírodu také častěji navštěvují, v otázkách ochrany přírody spíše důvěřují argumentům ekologů a cítí se lépe v divočině než v upraveném městském parku. Pozitivní vztah k přírodě souvisí také s mírou povědomí o ochranné oblasti. Ženy jsou celkově vůči přírodě a její ochraně naladěny pozitivněji než muži. Častěji deklarují potřebu kontaktu s přírodou a příroda jim častěji připadá krásná. Zatímco vztah žen k přírodě se s věkem výrazně nemění, u mužů je významně pozitivnější v pozdějším věku.

Lidé si do přírody vyráží nejčastěji odpočinout (84 %), oceňují samotu a klid (74 %). Mezi přírodními „lákadly“ je často uváděna také estetická stránka přírody – respondenti ve velké míře souhlasí s tím, že příroda je „krásná“ (80 %), lákají je výhledy do krajiny (78 %). Dobrodružství a nepředvídatelnost připadají na přírodě lákavé pouze 17,5 procenta respondentů. Na dovolené v přírodě bylo v posledním roce více než 70 procent respondentů. Stejně velká skupina lidí také slyšela či viděla pořad o české přírodě v rozhlase či televizi, sportovala v přírodě a byla alespoň jednou na houbách či na rybách. Starší generace častěji sleduje zprávy o přírodě, mladší respondenti zase vyráží častěji do přírody za sportem. Starší muži výrazně častěji než ti mladší diskutují s přáteli či s rodinou o ochraně přírody, naopak u žen starších 60 let významně klesá podíl těch, které se k ochraně přírody veřejně vyjadřují.

Největší skupina respondentů - téměř dvě třetiny – by se na výletě do přírody jen obtížně obešla bez značených stezek. Polovina pak k tomu, aby se cítila v přírodě dobře, potřebuje mapu, 40 % cítí potřebu naučných tabulí. Méně než 10 procent respondentů považuje za nezbytné potkávat jiné výletníky, mít k dispozici dostupnou zdravotní péči či splachovací záchod. Skupinové diskuse ukázaly, že ideální podoba pobytu v přírodě je z pohledu respondentů tam, kde je to upravené, není tam nepořádek (např. odpadky),

k dispozici jsou dobře značené cesty, je možné tam „něco vidět“. Vítané je, pokud si o místních zajímavostech mohou lidé přímo na místě přečíst, a to stručnou a zábavnou formou.

Celkově lze tedy říct, že respondenti mají přírodu rádi, rádi do ní chodí, ale očekávají, že budou mít k dispozici základní turistickou infrastrukturu. Preferenci „divočiny“ před „městským parkem“ můžeme tedy chápat spíše jako touhu po klidu a nenarušené přírodě, než po místě, kde budou lidé vydáni přírodě na pospas.

Informovanost

Zájem o informace z oblasti ochrany přírody mají zhruba čtyři respondenti z deseti. Zhruba 20 procent respondentů připouští, že je řada věcí rozhodně zajímá víc než ochrana přírody. Větší zájem o informace o přírodě mají ti, kteří do ní častěji chodí, mají k přírodě pozitivní vztah, více toho o ní ví, důvěřují argumentům ochránců přírody a cítí se dobře v „divočině“. Z hlediska konkrétních informací by respondenty nejvíce zajímaly praktické rady o možnostech „užívání“ přírody v jejich okolí – tipy na výlety, zajímavosti o přírodě a krajině v okolí bydliště. Naopak nejmenší je zájem o legislativu, lesní hospodaření, ale také o praktické návody typu „jak vyrobit ptačí budku“. Nejčastěji využívané zdroje informací o přírodě jsou „klasické“ - internet, televize či rádio. Z diskusních skupin vyplynulo, že většina respondentů registruje (občas do nich nahlédne) také zpravodaje městských částí. Velmi dobře hodnocené jsou informační tabule přímo v přírodě, naopak značně nepopulární jsou mezi respondenty letáky. Čeština se zdá být zásadní podmínkou přístupnosti informací širší veřejnosti. Významný je také zájem o obrázky a fotografie na

informačních materiálech.

Pokud jde o míru informovanosti o otázkách ochrany přírody, platí již výše uvedené – informovanost není příliš vysoká. Zhruba polovina respondentů si nebyla schopna vybavit žádnou konkrétní zprávu o ochraně české přírody z poslední doby. Ti, co si na něco vzpomněli, uvedli nejčastěji problémy Šumavy a připravovaný zákon o národních parcích (data byla sbírána na začátku června 2015). Dalšími výraznými tématy, která ale ve skutečnosti nespádají pod ochranu přírody, byly třídění a recyklace odpadů, akce Uklidme Česko, lokální události a témata a dále divoká příroda, zvířata (volně žijící, chráněná, biodiverzita, invazní druhy) a téma konfliktu ochrany přírody a výstavby. Tato zjištění potvrdily také skupinové diskuse. Poslední zprávy z oblasti ochrany přírody si většina respondentů vybavovala jen velmi obtížně. Řada „ekologických“ témat, která nakonec zazněla, nesouvisela přímo s přírodou a její ochranou. Převládaly události lokálního významu. Aktivně informace o ochraně přírody respondenti nevyhledávají, ochrana přírody není ani častým tématem hovorů s přáteli a rodinou.

Vybavit si nějaký konkrétní živočišný nebo rostlinný druh, kterému na českém území hrozí vyhynutí, zvládlo pouze 54 procent respondentů. Nejčastěji byly jmenovány velké šelmy (rys, vlk, medvěd), dravci (orel, sokol, raroh), mloci, raci, žáby a sovy. Podíl lesů na území ČR zná jen menší část respondentů. Číslo v rozmezí 30–39 procent uvedla cca třetina z nich. Naopak význam zkratky CHKO znají téměř všichni. Šest procent respondentů nebylo schopno jmenovat správně žádný český národní park. Nejčastěji (ve 44 procentech případů) si lidé vzpomněli na dva parky. Všechny čtyři parky uvedlo pouze 11 procent respondentů. Nejznámějším je NP Šumava, naopak nejméně známý je NP Podyjí.

Informovanost o dění v přírodě a v ochraně přírody není mezi vybranou vzdělanější populací vysoká. Nízká je také míra zaujetí a potřeba dozvědět se o tématech ochrany přírody více.

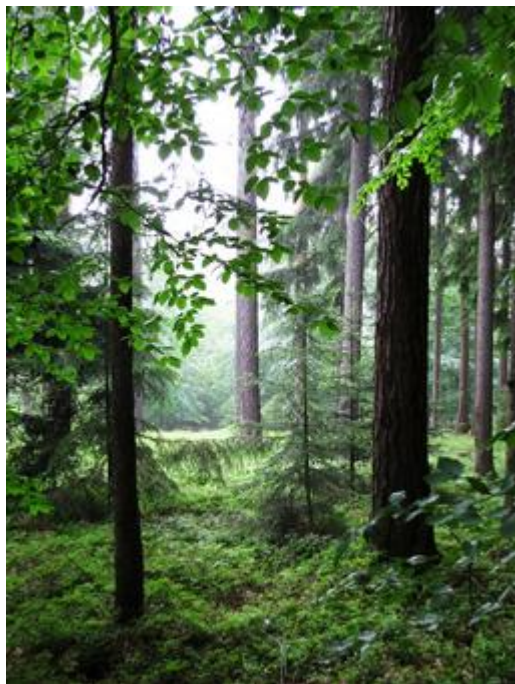
Kateřina Ptáčková, Markéta Dušková (psáno pro FOP)

Mezinárodní den lesů: Jak se do lesa volá, tak se kůrovec ozývá

Letošní Mezinárodní den lesů, který připadl na pondělí 21. března, byl věnován vodě. Upozornil, že lesy na celém světě jsou nezastupitelné při zadržování vody v krajině. Zhruba třetina z největších světových měst získává významný podíl pitné vody přímo ze zalesněných chráněných oblastí. Lesy také fungují jako přirozené vodní filtry. Přestože u nás pokrývají lesy třetinu území, polovinu z nich tvoří nevhodné smrkové monokultury. Ty už delší dobu pomalu odumírají vlivem rostoucích teplot a sucha. Schopnost smrkových monokultur zadržovat vodu není vysoká. Jen pouhé jedno procento lesů je zcela divokých, ponechaných přírodnímu vývoji.

V ČR lesy zabírají 2,6 milionu hektarů. Rozloha lesů se sice mírně zvyšuje, zastoupení smrku je však stále neúměrně vysoké. V přirozených podmínkách by totiž u nás tvořily smrčiny pouze 11 % lesů. Do naší krajiny patří hlavně duby, buky a jedle. Přesto je listnatých dřevin jen 26 %. Smrky se dlouhodobě vysazují z ekonomických důvodů, rychleji rostou a jejich dřevo se snadněji zpracovává. Krátkodobé ekonomické výhody se nyní mění ve velký problém.

Zdravé lesy s přirozeným druhovým složením, bez holosečí, přemnožené zvěře a s podílem odumřelého dřeva mají velký potenciál zadržovat vodu v krajině. Např. poslední tři velké komplexy lužních lesů a luk na Moravě při záplavách v roce 1997 zadržely třikrát více vody než všechny přehrady v povodí Moravy a Odry dohromady. Rozsáhlá plocha meandrů, lužních lesů a luk v chráněné krajinné oblasti podél Odry zachytila během záplav v červenci 1997 celkem 89 milionů m³ vody a zmenšila povodňovou vlnu v Ostravě o 100 kubíků za sekundu.

Vláda, resp. ministerstvo zemědělství by namísto plánování přehrad proti suchu mělo nejprve reformovat lesní zákon tak, aby zajistil větší výsadbu listnatých stromů a omezil holosečnou těžbu. Také by mělo změnit vyhlášku, která již dlouhé roky umožňuje sázet velké množství smrků na místa, kam vůbec nepatří a kde nyní odumírá.

K odumírání smrkových porostů dochází již delší dobu. Zvláště dramatickým případem náhlého hynutí lesů byl horký a suchý rok

2003. Tehdy asi 54 % vytěženého dřeva tvořilo nouzové, neplánované kácení způsobené náhlým úmrtím stromů, polomy z napadení kůrovcem nebo houbovým onemocněním. Z těchto důvodů bylo vytěženo 8,2 milionů kubíků dříví. V roce 2014 bylo v lesích ČR vytěženo celkem 15,48 mil. m³, nahodilé těžby činily 4,5 milionů kubíků dřeva.

Suchá sezóna, kterou byl i rok 2015, tedy není žádnou novinkou a ojedinělou událostí. Zejména v nížinách a pahorkatinách budou smrkové monokultury s oteplováním klimatu víc a víc chřadnout. Podle vědců hrozí bezprostřední uhynutí 29% stávajících smrků v ČR a u dalších 53% shledali riziko uhynutí. Proto je nutné proměnit je postupně na listnaté a smíšené porosty, které do naší krajiny přirozeně patří a jsou odolnější.

Adaptaci lesů na měnící se klima pomůže rovněž přechod od holosečného kácení k průběžné, výběrové těžbě po jednotlivých stromech. Holoseče jsou u nás povoleny až do velikosti jednoho hektaru. Vzniklá holina způsobuje lesní půdě, rostlinám a živočichům šok a znamená okamžitou ztrátu životodárného prostředí. Na holinách se rychle a bez užítu rozpadá organická hmota v zemi a obnaženou vrstvu humusu s živinami snadno odnese déšť. Vinou rychlého odtoku se také zvyšuje riziko povodní. Je nezbytné ponechat více lesů přirozenému vývoji kvůli studiu přirozených reakcí lesa na změny klimatu a volbě správných a ekonomicky udržitelných přístupů k péči o hospodářské lesy.

"Mezinárodní den lesů je příležitostí k zamyšlení, jak hospodaříme s bohatstvím našich lesů. Rostoucí kůrovcová kalamita v hospodářských lesích rozhodně není dobrou vizitkou. Ministerstvo zemědělství musí konečně podniknout kroky proti nepůvodním smrkovým monokulturám na zcela nevhodných místech či holosečím velkým jako fotbalová hřiště. Musí ochránit přirozenou obnovu lesa i vysazené stromky před přemnoženou zvěří, která je spásá. Naše děti nesmějí splácet dluhy, které nevhodným zacházením s krajinou a špatným pěstováním lesa budoucím generacím zanecháváme. Kdyby se potřebné odborné i politické síly konečně soustředily na to, co se děje v lesích, tedy na jedné třetině území ČR, tak by musely zjistit, že tu odumře až 53 % smrkových porostů. Místo aby politici řešili vážný problém odumírání hospodářských lesů, handrkují se o chráněné lesy národních parků, kde by přitom měla hrát divoká příroda a její přirozený vývoj hlavní roli," uvedla Eliška Vozníková z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Krátký filmový dokument o divokých koních

Po tisíce let patřili divocí koně k nejrozšířenějším druhům kopytníků v Evropě, včetně území dnešní České republiky. Přesto věda řadu klíčových poznatků o tomto druhu odhalila až v posledních letech, především díky genetickému výzkumu. Nejnovější poznatky o těchto kopytnících přináší krátký filmový dokument Divocí koně – zachránci mizejících stepí, který zveřejnila společnost Česká krajina na svém YouTube kanálu <https://www.youtube.com/channel/UCc2hNm8f97hMvtl0p6CZuLA>

„Věda za posledních několik let přinesla řadu nových poznatků o vývoji a vzhledu divokých koní. Pomocí tohoto krátkého dokumentu se je snažíme přiblížit především mladším divákům,“ vysvětluje Dalibor Dostál, ředitel ochránářské společnosti Česká krajina.

Tisková zpráva České krajiny (redakčně kráceno)

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Nepřátelé jelenů a srn

Na webu Českého rozhlasu jsem ze zvědavosti prošel testem znalostí z ochrany přírody. U každého tvrzení svítla dvě tlačítka – PRAVDA a MÝTUS. Prvních pár otázek šlo hladce, než na mne bliklo: *„Jeleni a srny mají v české přírodě přirozené nepřátele, a proto není třeba zásahu myslivců.“*

Tady jsem se zarazil. Velké šelmy sice v některých oblastech ČR žijí, jejich vliv na stavy vysoké zvěře se však na většině našeho území nijak neprojevuje. Též jsem přemýšlel, proti komu je onen zásah vlastně namířen. Kromě odstřelu vysoké u nás totiž dlouhodobě probíhá také odstřel rysů a vlků, což jim účinně brání rozšířit se na větší území. A co na to autor testu?

„V českých lesích chybí přirozená regulace, tedy predátoři jako rysy a vlci, kteří by udržovali stav spárkaté zvěře. Následkem toho dochází ke spásání mladých stromků a poškozování odrostlejších stromů, čímž se otevírá cesta škůdcům, chorobám a polomům při vichřicích nebo těžkém sněhu.“

Závidím autorovi jistotu, s jakou označil výše zmíněné tvrzení za mýtus. Jen mi ještě táhne hlavou poslední pochybnost: Kdopak asi bude regulovat srnce a laně?

Jiří Řehounek

Zahrada pro plazy

Jaro už na dveře přímo buší, takže hadi (a štíři) určitě vylezou dříve než na Sv. Jiří. V naší nepravidelné rubrice přinášíme proto několik rad, jak těmto zajímavým a veskrze užitečným tvorům zajistit vhodné podmínky na vaší zahradě.

První zásadou by mělo být vytvoření úkrytů a míst pro rozmnožování. Úplně postačí ponechání složeného dřeva nebo hromádky kamení v nevyužívaném koutě zahrady. K rozmnožování některým druhům poslouží kompost nebo kupa písku. A pokud si chcete dát více práce, ocení naši plazi i kamennou zídku, kterou postavíte prostým skládáním kamenů na sebe. Hodí se i jezírko nebo jiný vodní prvek, jen pozor na bezpečný přístup k vodě.

Plazům je vhodné přizpůsobit také práce na zahradě. Pro plazy, nejvíce asi pro slepýše, je nebezpečné hlavně sekání trávníku sekačkou. Proto

je vhodné (a to nejen kvůli ochraně plazů) ponechat alespoň část zahrady s vyšší trávou, která se bude sekat jen občas, případně zahradu sekat „mozaikově“. Lepší je samozřejmě ruční posekání, ale pokud už použijete sekačku, nastavte si výšku sečení alespoň na pět centimetrů, sekejte od středu pozemku k okrajům a pokud možno pomalu. Přehazování kompostu nechte na brzké jaro nebo až na podzim, abyste v létě nezničili ještěřčí nebo užovčí vajíčka.

Pokud ještěřky a hady na zahradu přilákáte, odvděčí se vám nejen zajímavými zážitky při jejich pozorování, ale i snižováním počtu hmyzu, slimáků nebo myší. Ty oni totiž tuze rádi.

Jiří Řehounek

Roste u vás Strom roku 2016?

Nadace Partnerství pořádá jubilejní 15. ročník celostátní ankety Strom roku a vy máte do 30. dubna opět příležitost přihlásit strom, který si podle vás zaslouží pozornost a péči. Nemusí se jednat o nejstarší nebo nejmohutnější strom, hledá se strom se zajímavým příběhem nebo historií.

Co získáte zapojením stromu do ankety?

1. Vítězný strom vyhrává arboristické ošetření od firmy Prostrom Bohemia
2. Vítěz postupuje do mezinárodní ankety Evropský strom roku. Letos v ní soutěžila Tatobitská lípa. Jak dopadla, zjistíme po dubnovém vyhlášení výsledků v Bruselu.
3. Možnost získat Cenu Asekol v podobě venkovní solární dobíjecí stanice pro mobily.
4. Dvanáct finálových stromů může díky veřejnému zpoplatněnému hlasování získat finance na odbornou péči nebo výsadby v okolí.
5. Společné sbírání hlasů pro konkrétní strom stmelí komunitu.
6. O vašem stromu se dovědí nejen lidé z vašeho okolí, ale také z celé republiky.

Přihlásit strom: <http://stromroku.cz/Nominace.aspx>

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku „Kroužkování v údolí Rudolfovského potoka“

S ornitologem Petrem Veselým (PřF JU) a entomologem Jiřím Řehounkem (Calla)

Vycházka údolím Rudolfovského potoka za poznáním zajímavých druhů ptáků a hmyzu. Akce bude spojená s pozorováním, odchytem a kroužkováním ptáků.

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Sobota 7. 5. 2016 od 9:30 hod.

Sraz na zastávce českobudějovické MHD Rudolfov, Kostel (Vyčkáme na příjezd spoje č. 21v 9:26)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, <http://www.calla.cz>

Beseda k těžbě uranu na Vysočině

14. 4. 2016 od 17 hodin v Oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě

Jako doprovodný program výstavy "Na pomezí samoty" v Oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě proběhne ve čtvrtek 14. dubna od 17 hodin diskuse o uranových dolech na Vysočině.

Vedle Edvarda Sequense z Cally přijede besedovat Lucie Drahošová Stráská ze spolku Naše budoucnost bez uranu a starosta obce Brzkova Aleš Bořil.

[Pozvánka ke stažení.](#)

OIŽP zve na výstavu fotografií Petra Tomana

8. 4. - 20. 5. Republika Černobyl

v předsálí kina Kotva v Českých Budějovicích.

Jihočeské matky zvou na filmový festival
ke 30. výročí černobylské a k 5. výročí fukušimské havárie.

ČERNOBYLFEST

PONDĚLÍ 25. DUBNA 2016, 9:00 - 17:00

Kino AERO, Biskupcova 31, Praha

1986 - 2011 - 2016

20:30 - 22:00 pietní shromáždění u sochy sv.
Václava na Václavském náměstí za účasti hostů festivalu

Program festivalu na www.cernobylfest.cz .

Den proti úložišti

23. dubna 2016

V sobotu 23. dubna 2016 se uskuteční druhý ročník Dne proti úložišti. Při něm se na všech sedmi lokalitách po celé České republice, kde Správa úložišť radioaktivních odpadů hledá místo pro trvalé hlubinné úložiště, uskuteční v rámci společného protestu pochody, maraton, koncerty a další akce. Starostové a obyvatelé dotčených obcí tímto hodlají veřejně upozornit na svůj zásadní nesouhlas s možností, že pod jejich domovy skončí vysoce radioaktivní odpad nebezpečný po tisíce generací.

Na každé ze sedmi lokalit přizpůsobily obce i spolky podobu protestních akcí místním podmínkám. Jedno ale mají společné - chtějí upozornit na nepřijatelnost způsobu, jakým je v České republice řešen problém vyhořelého jaderného paliva. Chybí potřebná legislativa zajišťující lepší postavení obcí, nejsou jasná kritéria, podle kterých se mají vybírat lokality a není ani dobře zdůvodněné, zda spěch směřující k jediné variantě – definitivnímu uschování odpadů pod zem - je ta nejlepší bezpečná varianta.

Konkrétně se uskuteční:

Lokalita Březový potok

Běžecká i cyklistická štafeta okolo průzkumného území, koncert a další kulturní program v Pačejevě a varovné vyzvánění zvonů

Pořádají: Obce Chanovice, Kvášňovice, Maňovice, Olšany, Pačejev, Velký Bor, Město Horažďovice a občanské sdružení „Jaderný odpad – děkujeme nechceme!“

Kontakty:

Jan Vavříčka, starosta Pačejova, tel.: 606 794 046, e-mail: starosta@pacejov.cz

Petr Klásek Černický, starosta Chanovic, tel.: 606 745 795,
e-mail: obec.chanovice@email.cz

Lokalita Čertovka

Pochod z Blatna přes Blatenský svah k Lubenci až do kostela sv. Jiljí po Stezce zářivce (každý účastník dostane turistickou mapu) a vernisáž výstavy "Naderná energie" členů unie karlovarských výtvarníků v kostele sv. Jiljí (rovněž zahájí zdejší turistickou sezónu)

Pořádají: Za záchranu kostela sv. Jiljí a SOS Lubenec

Kontakty:

Kantovi, Za záchranu kostela sv. Jiljí, 603 818 185, e-mail: skloart@skloart.cz

Marcela Svejková, spolek SOS Lubenec 725509133,

e-mail: MarcelaSvejkovska@seznam.cz

Pavel Pavlík, předseda spolku SOS Lubenec 720229825, e-mail: ppavlik@atlas.cz

Lokalita Čihadlo

Pochod z Lodhého na Čertův kámen a promítání filmu "Cesta na nejbezpečnější místo Země" v Deštné s besedou

Kontakty:

Petr Nohava, místostarosta Pluhova Žďáru, tel.: 720 578 341, e-mail: pnohava@gmail.com

Zdeněk Leitner, starosta Okrouhlé Radouně, tel.: 607 711 684, e-mail: leitnerzd@seznam.cz

Lokalita Horka

Hvězdicový pochod z Hodova, Rudíkova, Budišova a Nárámče

Pořádá: Zdravý domov Vysočina

Kontakty:

Oldřich Svoboda, Zdravý domov Vysočina, tel.: 602 788 543,

e-mail: oldrich.svoboda@sva.cz

Jana Nožičková, Zdravý domov Vysočina, tel.: 775 009 778,

e-mail: jana.nozickova@centrum.cz

Lokalita Hrádek

Hvězdicový pochod na Čeřínek a promítání filmu „Cesta na nejbezpečnější místo Země” v Jihlavě a besedou s hostem

Pořádají: Obce Hojkov, Rohozná, Nový Rychnov, Milíčov, Cejle,

Spolky 2. Alternativa z Dolní Cerekve, Bezjaderná vysočina, KUŠ, Čistá Rohozná a Ekoinfocentrum

Kontakty:

Milada Duchanová, starostka Hojkova, tel.: 607 116 535, e-mail: ouhojkov@tiscali.cz

Jana Vitnerová, Bezjaderná vysočina, tel.: 775 315 818, e-mail: vitnerova@seznam.cz

Matěj Kolář, spolek KUŠ, tel.: 776 357 898, e-mail: groban@seznam.cz

Jana Kotoučková, Ekoinfocentrum, tel.: 721 862 692, e-mail: ekoinfo@centrum.cz

Lokalita Kraví hora

Pochod Předklášteří – Tišnov a promítání filmu „Cesta na nejbezpečnější místo Země” v Tišnově s besedou a kulturním programem

Pořádá: spolek Nechceme úložiště Kraví hora

Kontakty:

Martin Schenk, Nechceme úložiště Kraví hora, tel.: 777 646 646

e-mail: martin.schenk@habri.eu

Zdenka Dohnáková, Strana zelených Tišnov, tel.: 732 687 266

e-mail: zdenka.dohnalkova@gmail.com

Lokalita Magdaléna

„Cesty lokalitou, ve které NEbude úložiště“ - pěšky, na kole i vlakem a promítání filmu „Cesta na nejbezpečnější místo Země” v Padařově s kulturním programem

Pořádají: osadní výbory Padařov a Makov a spolek Zachovalý kraj s podporou města Jistebnice, obcí Nadějkov a Božetice, osadního výboru Božejovice a spolku Naše Chyšecko

Kontakty:

Marie Šittová, osadní výbor Makov, tel. 776 707 268, e-mail: majasitova@seznam.cz

Olga Černá, Zachovalý kraj, tel.: 737 166 733, e-mail: olga.nadejkov@gmail.com

Podrobné informace k jednotlivým akcím tak, jak budou ještě upřesňovány pořadateli, získáte na www.nechcemeuloziste.cz.

Další informace k problematice hledání úložiště může doplnit:

Edvard Sequens, Calla - Sdružení pro záchranu prostředí, tel.: 602 282 399,

e-mail: edvard.sequens@calla.cz

Pozvánka na exkurzi za perlorodkou na řece Malši

Sraz 23. 4. 2016 na náměstí v Dolním Dvořišti

Připravte se na trasu v terénu nivy Malše 5 – 10 km dlouhou.

Doporučujeme vybavení do terénu, obuv holiny a dostatečnou svačinu.

Na exkurzi s odborníkem, pořádanou zdarma, vás zve Beleco z. s.

Exkurze proběhne za každého počasí.

Další případné podrobnosti na kontaktu: jana.slezakova@beleco.cz, 774 650 518

ENDE GELÄNDE 2016
13.–16. května, Německo, Lužice

Těžba a spalování uhlí, jedna z nejzávažnějších příčin změny klimatu. Limity jsme my pořádá v květnu výjezd do německé Lužice. V uhelném regionu se připojí k mezinárodní protestní akci Ende Gelände, obsazení dolu. Připojte se a zažijte klimatickou spravedlnost v akci.

LIMITY JSME MY
www.limityjsmemy.cz
www.facebook.com/limityjsmemy

ENDE GELÄNDE 2016 13. – 16- května, Německo, Lužice

Těžba a spalování uhlí či dalších fosilních paliv nejvíce přispívá ke znečištění ovzduší a změnám klimatu, které již dnes znepríjemňují život milionům lidí na celé planetě. V novém tisíciletí vzrostl počet extrémních projevů počasí, zvyšuje se tempo vzrůstu hladiny moří, z tajícího permafrostu začíná do ovzduší unikat metan. Po zveřejnění poslední analýzy NASA mluví někteří z vědců dokonce o klimatickém stavu krize. Kvůli znečištěnému prostředí musí státy stále více peněz vynakládat na léčbu nemocných a likvidaci škod způsobených těžbou a spalováním. Peníze získané těžbou a spalováním uhlí přitom nezůstávají lidem, ale často končí na kontech majitelů uhelných společností, kteří je takto vyvádějí ze zdevastovaných krajů.

I z těchto důvodů pořádá iniciativa Limity jsme my v květnu výjezd do německé Lužice, kde se v uhelném regionu připojí k mezinárodní protestní akci Ende Gelände. Pokud chcete zažít klimatickou spravedlnost v praxi, pojedte do německé Proschimi, kde formou občanské neposlušnosti obsadíme hnědouhelný důl a dáme najevo nesouhlas s těžbou a spalováním uhlí. Registrační formulář můžete vyplnit zde:

<https://docs.google.com/forms/d/1hrofpT3DE0UOq04pc0MV2PN2QsnOd9IJ81NVnI7Xq1M/viewform>

Více informací:

<http://www.limitysmemy.cz/ende-gelände-1/>

<https://www.facebook.com/limitysmemy/>

ornitologická vycházka pro veřejnost

Vítání ptačího zpěvu

7. 5. v 8:00 v Lutové na návsi u kapličky

3 km trasa sjízdná pro kočárky, kola i vozíčky,
na jejím konci odchyt a kroužkování

pořádá O.s. Vespelek a Česká společnost ornitologická

Lucie Černická, tel.: 732483158

Jaroslav Cepák, tel.: 606183587

Exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les 2016

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá prostor a čas? Chtěli byste poznat středoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži a porozumět tomu, v čem je její nedocenitelná hodnota? Zaznamenali jste spory o kácení v Národním parku Šumava a chtěli byste se přímo v terénu dozvědět více? Chcete se přesvědčit, zda se les po napadení kůrovcem sám obnovuje?

Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na naši **velkou čtyřdenní exkurzi** do největšího českého národního parku i do sousedního německého Bavorského lesa. Hnutí DUHA již více než dvě desetiletí aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody na Šumavě a letos již posedmnácté pořádá exkurze pro veřejnost.

Podívejte se pod vedením odborného

průvodce do nejvzácnějších míst obou národních parků včetně těch běžně nepřístupných. Přiblížte se šumavské divočině.

Co vás v rámci čtyřdenní exkurze čeká?

Podíváme se do míst, kde na velkých plochách vládne jen příroda. Do Trojmezenského pralesa a do jádrových oblastí Národního parku Bavorský les i do okolí hájovny Březník na české straně hranice. Uvidíme horská ledovcová jezera (Plešné i Roklanské) či dramatickou Ďáblovu soutěsku (Teufelsloch) a vystoupáme na nejvyšší vrcholy Šumavy – Velký Roklan, Luzný i Plechý. Budeme mít možnost dobře

srovnat různé přístupy k péči o les v národním parku, německý i český. Nevyhneme se ale ani připomínkám z dob, kdy se na Šumavě plavilo vytěžené dřevo dolů do nížin – Schwarzenberskému kanálu či nádrži Reschbachklause. Na závěr celé exkurze se projdeme také stezkou lesních prožitků (Seelensteig). Večery budeme trávit v kempu na Soumarském mostě na břehu Vltavy a v německém kempu ve Finsterau na hranici Národního parku Bavorský les. Vaším průvodcem bude během celých čtyř dní již tradičně zkušený průvodce Jaromír Bláha.

Termín: 24. (středa) – 29. 8. (pondělí) 2016 (příjezd na místo setkání ve středu večer, odjezd v pondělí ráno)

Ubytování ve vlastních stanech v kempech na Soumarském mostě na břehu Vltavy a ve Finsterau na východním okraji Národního parku Bavorský les nedaleko českých hranic. Další informace získáte a přihlásit se můžete u Marcely Povolné: marcela.povolna@hnutiduha.cz.

Týdny pro divočinu 2016

Plánujete letní dovolenou? Chtěli byste poznat tajuplné krásy přírody, vidět nevšední scenérie, zažít kouzlo nepoznaného? Odrazují vás prázdné slogany cestovních kanceláří a dobrodružství vykoupené obří ekologickou stopou? Tak právě pro Vás Hnutí DUHA připravuje již po osmnácté dobrovolnické pobyty v nejdívočejších koutech naší krajiny. Přidejte se k tradiční akci Týdny pro divočinu, v jejímž rámci se budete moct aktivně zapojit do praktické ochrany biodiverzity. Kromě práce čekají účastníky zajímavé odborné exkurze do oblastí mnohdy nepřístupných veřejnosti. Navíc nabízíme ubytování a stravu zdarma. Není to snad ta pravá dovolená vašich snů?

Pokud ano, vyberte si některou z níže uvedených lokalit, prostudujte si podmínky pobytu a vyplňte přihlášku na <http://ceskadivocina.cz/prihlaska-tydny-pro-divocinu/>.

Termíny

- 23. 7. – 30. 7. 2016 | Týden pro divočinu na Králickém Sněžníku
- 6. – 13. 8. 2016 | Týden pro divočinu na Smrku

Další termíny budou postupně přibývat. S přihlašovaním příliš neotálejte, kapacita jednotlivých termínů je omezena. V případě dotazů se neváhejte obrátit na koordinátora Týdnů pro divočinu Lukáše Kalu: lukas.kala@hnutiduha.cz.

Calla a Hnutí DUHA České Budějovice

vás srdečně zvou na besedu z cyklu Zelených čtvrteků

BYLINKY - náruč ZDRAVÍ pro tebe

se Zdenkou Doubravkou, která praktikuje přírodní rostlinnou stravu

Dozvíte se, proč jsou byliny a listová zelenina jedním z nejvýznamnějších zdrojů výživných látek, proč jsou divoké byliny přirozenou součástí naší výživy a proč slouží k očistě těla, jak byliny využívat v našem jídelníčku, jak a které bylinky pěstovat za oknem a na balkóně. Též si připravíme **BYLINKOVÉ ŽIVOTABUDIČE** a vše společně **OCHUTNÁME**.

Ve čtvrtek 20. dubna 2016 od 18:00 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Hnutí DUHA České Budějovice, Dlouhá 134, Kaplice, tel: 380 311 459

ceskebudejovice@hnutiduha.cz, <http://www.hnutiduha.cz>

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761 Paradoxně jde

Uzávěrka dalšího čísla je do konce dubna 2016. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!